

№ исх: 23-0-11/332 от: 31.05.2017

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ  
ҰЛТТЫҚ БАНКІ»**

**РЕСПУБЛИКАЛЫҚ  
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ**

050040, Алматы қ., Көктем-3, 21 үй  
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352  
телекс: 251130 BNK KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

31.05.2017ж. № 23-0-11/332



**РЕСПУБЛИКАНСКОЕ  
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ**

**«НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК  
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»**

050040, г. Алматы, Көктем-3, дом 21  
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352  
телекс: 251130 BNK KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

**Қазақстан  
Республикасының  
Парламенті Мәжілісінің  
«Халық коммунистері»  
фракциясының  
депутаттары**

**А. Қоңыровқа  
Ж. Ахметбековке  
Г. Баймахановаға  
М. Магеррамовқа  
В. Косаревке  
И. Смирноваға  
Т. Сыздықовқа**

*2017 жылғы 19 мамырдағы  
№ДЗ-143 хатқа*

### **Құрметті депутаттар!**

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі «Халық коммунистері» фракциясының депутаттарына БЖЗҚ зейнетақы активтерін инвестициялау кезіндегі сақтауды қамтамасыз ету мәселелеріне назар аударғаны үшін алғыс білдіреді және мынадай ақпаратты жіберіп отыр.

*БЖЗҚ зейнетақы активтерін басқару жөніндегі инвестициялау процесіне қатысты*

Ұлттық Банк 2014-2015 жылдары зейнетақы активтерін инвестициялауды БЖЗҚ зейнетақы активтерін басқару жөніндегі кеңестің шешімдері шеңберінде жүзеге асырды, ол 2014 жылғы сәуірде БЖЗҚ зейнетақы активтерін басқару жөніндегі жалпы тұжырымдаманы және рұқсат етілген қаржы құралдарының тізбесін мақұлдады. 2014 жылғы мамырда Ұлттық Банк Басқармасы БЖЗҚ

Инвестициялық декларациясын бекітті, онда зейнетақы активтерін инвестициялауға қатысты талаптар мен шектеулер көзделеді.

Ұлттық Банк өкілеттіктердің басым бөлігін айқындап, тиісінше әрбір инвестициялау құралы бойынша ұсыныстарды зейнетақы активтерін инвестициялауға жауапты бөлімше айқындады.

2016 жылдың басынан бастап БЖЗҚ-ның зейнетақы активтерін инвестициялауға арналған тәсіл өзгерді. Зейнетақы заңнамасына енгізілген өзгерістерге сәйкес БЖЗҚ-ның зейнетақы активтерін басқару бойынша негізгі функциялар Мемлекет басшысы басқаратын Ұлттық қорды басқару жөніндегі кеңестің құзыретіне берілді. Енді БЖЗҚ-ның зейнетақы активтерін жыл сайын инвестициялаудың бағыттарын Кеңес айқындайды.

Зейнетақы активтерін инвестициялау 2016 жылғы наурызда Ұлттық Банктің Басқармасы бекіткен БЖЗҚ-ның жаңа Инвестициялық декларациясы шеңберінде жүзеге асырылады. Бұл декларация Кеңес алдын ала мақұлдаған және Үкімет бекіткен рұқсат етілген қаржы құралдарының тізбесіне негізделген.

Қазіргі кезде инвестицияларды бұдан кейін бөлуді, нақты сомасын және нақты инвестициялық бағыттарын қоса алғанда, Ұлттық Банк Үкіметпен бірлесіп жүзеге асырады. Бұл ретте Ұлттық Банк ағымдағы сәтте проблемасы бар инвестицияларға жол берген жоқ.

Ұлттық Банктің зейнетақы активтерін сенімгерлік басқару бойынша қызметі ашық болып табылады. Әрбір салымшы әрбір қаржылық құрал бойынша инвестициялық портфельдің құрылымымен және зейнетақы активтерін басқару нәтижелерімен таныса алады, бұл ақпарат БЖЗҚ сайтында ай сайын жарияланады.

Қазіргі уақытта зейнетақы активтерінің инвестициялық портфелінің құрылымы туралы жарияланатын есептілік форматы анағұрлым ашықтық пен жан-жақтылық жағына қайта қаралады. Есептілікке қаржы құралдарын сатып алу күні және инвестициялар бойынша басқа да жағдайлар туралы ақпарат қосылатын болады.

Ұлттық Банк қосымша ай сайынғы негізде қаржы құралдарын сатып алуды, сатуды және өтеуді қоса алғанда, зейнетақы активтерінің құрылымындағы өзгерістер туралы жұртшылықты хабардар етуді бастауды жоспарлап отыр.

Жалпы алғанда «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес мемлекет алушыларға осы Заңда белгіленген жағдайларда инфляция деңгейін ескере отырып, БЖЗҚ-қа нақты енгізілген міндетті зейнетақы жарналарының, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарының сақталуына кепілдік береді.

*Әзірбайжан Халықаралық Банкінің облигацияларына инвестицияларға қатысты*

2014 жылғы қазанда шешім қабылдаудың алдыңғы жүйесі аясында БЖЗҚ-ның зейнетақы активтерінің портфеліне 250 млн. АҚШ доллары сомаға

осы бағалы қағаздардың 10 жыл айналыс мерзімімен және жылдық купондық мөлшерлемесі 8,25% болатын Әзірбайжан Халықаралық Банкінің борыштық бағалы қағаздары сатып алынды. Шығарылым оффшорлық мамандандырылған компания арқылы жабық тәсілмен орналастырылды және БЖЗҚ-ның зейнетақы активтерін басқарушы ретіндегі жалғыз инвестор Ұлттық Банк үшін ұйымдастырылды.

БЖЗҚ-ның зейнетақы активтерін инвестициялау сәтіне Әзірбайжан Халықаралық Банкінің ең төменгі кредиттік рейтингі Moody's рейтингтік агенттіктің халықаралық шкаласы бойынша «Ba3» құрады, ол сатып алу кезіндегі Ұлттық Банк Басқармасының қаулысымен бекітілген БЖЗҚ-ның Инвестициялық декларациясының талаптарына сәйкес келді. Бұл ретте көрсетілген облигациялар бойынша төленген купондық сыйақының жалпы сомасы 52,1 млн. АҚШ долларына жуық.

Әзірбайжан Халықаралық Банкінің проблемалары 2015 жылдың бірінші жартысында басталғанын, және сол кезеңде Ұлттық Банк инвестицияланған қаражатты қайтару бойынша ешқандай күш-жігер жұмсамағанын атап өткен жөн.

Ұлттық Банк 2016 жылдың басында жүргізілген ұйымдастырушылық өзгерістерден кейін банк облигацияларын мерзімінен бұрын ішінара немесе толық өтеу мүмкіндігі бойынша белсенді жұмысын бастады.

2016 жылғы наурызда банктің қаржылық жай-күйіне алаңдаушылықпен Әзірбайжан Республикасының Қаржы министрлігіне және Әзірбайжан Халықаралық Банкіне хаттар жіберілді. Сонымен қатар облигацияларды ұстаушының мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқықтарына, ӘХБ облигацияларын мерзімінен бұрын өтеу жөніндегі рәсімдерге түсініктеме алу үшін мәмілені ұйымдастырушы Citi Group-қа хат жіберілді.

Citi Group-тан 2016 жылғы сәуірде алынған ресми жауапқа сәйкес ӘХБ берешегін мерзімінен бұрын өтеуден бас тартты. Шығарылым талаптары бойынша ӘХБ-нің келісіммен ғана мерзімінен бұрын өтеуге болады.

2016 жылғы мамырда Ұлттық Банк өз облигацияларын мерзімінен бұрын толық немесе ішінара өтеу мүмкіндігін қарастыру туралы қайтадан хат жіберді. Жауапта ӘХБ мерзімінен бұрын толық немесе ішінара өтеу мүмкіндігін қарастырмайтынын хабарлады (17.06.2016ж. жауап).

2016 жылғы тамызда Ұлттық Банк қайтадан ресми хат жіберді, онда облигацияларды мерзімінен бұрын толық немесе ішінара өтеуді талап етті. ӘХБ 2016 жылғы қыркүйекте өз міндеттемелерін мерзімінен бұрын толық немесе ішінара өтеу мүмкіндігін қараудан бас тартып, өз ұстанымын қайталап білдірді.

2016 жылғы қазанда Вашингтонда ХВҚ-ның басқарушылары кеңесінің «Күзгі кездесулерін» өткізу аясында, Ұлттық Банк Төрағасының орынбасары мен Әзірбайжанның Қаржы вице-министрінің арасында ӘХБ облигацияларын мерзімінен бұрын өтеу мәселесі жөнінде кездесу болды. Кейін, 2016 жылғы қарашада және 2017 жылғы ақпанда орынбасарлар телефон арқылы толық талқылау жасады. Келіссөздер барысында Ұлттық Банк ӘХБ-та қаражаттың

жоқ екенін ескере отырып, ӘХБ-тың облигацияларын ӘХБ-тың басқа барынша өтімдірек облигацияларына немесе Әзірбайжан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарына айырбастау мүмкіндігін қарауға дайын болды (бұл нәтижесінде алынған бағалы қағаздарды нарықта сатуға мүмкіндік беретін еді). Әзірбайжан Республикасының Қаржы министрлігі өз тарапынан ӘХБ-ның өз міндеттемелерін мерзімінен бұрын өтеуге немесе сатып алуға қаржылық мүмкіндігінің жоқ екенін, сондай-ақ Ұлттық Банк тарапынан мерзімінен бұрын өтеуді талап ету үшін ешқандай заңды негіздердің жоқ екенін хабарлады.

2017 жылғы ақпанда Moody's ӘХБ-ның кредиттік рейтингін теріс болжамды «В1» деңгейіне дейін төмендетті, оның нәтижесінде Ұлттық Банк ӘХБ-ға ӘХБ-ның облигацияларын мерзімінен бұрын өтеу мәселесін қайта қарау туралы өтінішпен тағы да сұрату жіберді.

Кейіннен белгілі болғандай, ӘХБ өз міндеттемелерін ерікті қайта құрылымдауға дайындалғаны белгілі болды, ол туралы 2017 жылғы 11 мамырда жарияланды.

Сатып алынған облигациялар басында өтеуге дейін ұсталған бағалы қағаздар портфеліне жатқызылған болатын, сондықтан қайта бағаланған жоқ. 2016 жылғы мамырда оларды нарықта сату және облигацияларды нарықтық бағалауға тұрақты мониторинг жүргізу мақсатында осы облигацияларды сауда портфеліне аударуды жүзеге асырған болатын. Облигациялар БЖЗҚ зейнетақы активтері портфелінде болған кезеңде олардың нарықтық бағасы номиналдық құнынан 67% белгісіне дейін түскен. Нарықтық құнды төмендетудің негізгі факторлары мұнай бағасының төмендеуі, дамушы нарықтардан капиталдың әкетілуі, Әзербайжан манаты бағамының әлсіреуі. БЖЗҚ барлық шығарылымның жалғыз ұстаушысы болып табылатындығын ескере отырып, осы қаржы құралына әділ нарықтық баға болмай отыр. Қазіргі сәтте аталған облигациялардың құны Bloomberg ақпараттық-талдамалық жүйенің үлгісі бойынша есептеліп отыр және 2017 жылғы 10 мамырдан бастап (қайта құрылымдау жарияланғанға дейін) 24 мамыр аралығы кезеңінде номиналдық құннан 92,28%-дан 81,69%-ға дейін төмендеді.

Лондонда шетелдік кредиторлармен ағымдағы жылғы 23 мамырда өткен кездесу барысында Әзербайжан Халықаралық Банкі борыштың тиісті түрлері үшін қайта құрылымдаудың нұсқаларын ұсынды: алдыңғы борыш, реттелген борыш және сауда қаржыландыруы. БЖЗҚ инвестициялары жататын алдыңғы борыш үшін қайта құрылымдаудың мынадай 3 нұсқасы ұсынылған болатын:

Бірінші нұсқасы. АХБ-ның БЖЗҚ алдындағы 200 млн. АҚШ долларындағы ағымдағы міндеттемелерін Әзербайжан Республикасының 12 жылдық айналым мерзімі бар (2029 жылға дейін) және жылдық 5,125% купондық мөлшерлеме сыйақысы бар мемлекеттік бағалы қағаздары түріндегі 250 млн. АҚШ долларына айырбастау.

Екінші нұсқа. ӘХБ-нің БЖЗҚ-ның алдындағы ағымдағы міндеттемелерінің 250 млн. АҚШ долларын Әзірбайжан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары түріндегі 250 млн. АҚШ доллары қарызына 15

жыл (2032 жылға дейін) айналыс мерзімімен, 3,5% жылдық купондық сыйақы мөлшерлемесімен айырбастау.

Үшінші нұсқа. ӘХБ-ның БЖЗҚ-ның алдындағы ағымдағы міндеттемелерінің 250 млн. АҚШ долларын ӘХБ облигацияларының жаңа шығарылымының 250 млн. АҚШ долларына 7 жыл (2024 жылға дейін) айналыс мерзімімен және 3,5% жылдық купондық сыйақы мөлшерлемесімен айырбастау.

Ұлттық Банк Үкіметпен бірлесе отырып, тәуекел тұрғысынан қайта құрылымдаудың барынша қауіпсіз нұсқасын таңдайтын болады.

**Құрметпен,  
Төраға**

**Д. Ақышев**

Орынд. Пасюгин А.  
Тел. +7 (727) 330 26 28

№ исх: 23-0-11/332 от: 31.05.2017

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ  
ҰЛТТЫҚ БАНКІ»**

**РЕСПУБЛИКАЛЫҚ  
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ**

050040, Алматы қ., Көктем-3, 21 үй  
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352  
телекс: 251130 BNK KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

31.05.2017г. № 23-0-11/332



**РЕСПУБЛИКАНСКОЕ  
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ**

**«НАЦИОНАЛЬНЫЙ БАНК  
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»**

050040, г. Алматы, Көктем-3, дом 21  
тел.: (727) 2704591, факс: (727) 2704703, 2617352  
телекс: 251130 BNK KZ, E-mail: hq@nationalbank.kz

**Депутатам  
Мажилиса Парламента  
Республики Казахстан  
фракции «Народные  
коммунисты»**

**А. Конурову  
Ж. Ахметбекову  
Г. Баймахановой  
М. Магеррамову  
В. Косареву  
И. Смирновой  
Т. Сыздыкову**

*На №ДЗ-143 от 19.05.2017г.*

### **Уважаемые депутаты!**

Национальный Банк Республики Казахстан благодарит депутатов фракции «Народные коммунисты» за внимание к вопросам обеспечения сохранности при инвестировании пенсионных активов ЕНПФ и направляет следующую информацию.

*Касательно инвестиционного процесса по управлению пенсионными активами ЕНПФ*

В 2014-2015 годах Национальный Банк осуществлял инвестирование пенсионных активов в рамках решений Совета по управлению пенсионными активами ЕНПФ, который в апреле 2014 года одобрил общую Концепцию по управлению пенсионными активами ЕНПФ и перечень разрешенных финансовых инструментов. В мае 2014 года Правлением Национального Банка была утверждена Инвестиционная декларация ЕНПФ, предусматривающая условия и ограничения в отношении инвестирования пенсионных активов ЕНПФ.

Большинство полномочий определялось Национальным Банком, и, соответственно, предложения по каждому инструменту инвестирования определялись подразделением, ответственным за инвестирование пенсионных активов.

С начала 2016 года подход к инвестированию пенсионных активов ЕНПФ был изменен. В соответствии с внесенными изменениями в пенсионное законодательство ключевые функции по управлению пенсионными активами ЕНПФ переданы в компетенцию Совета по управлению Национальным фондом, который возглавляет Глава государства. С этого момента ежегодные направления инвестирования пенсионных активов ЕНПФ определяются Советом.

Инвестирование пенсионных активов осуществляется в рамках новой Инвестиционной декларации ЕНПФ, утвержденной Правлением Национального Банка в марте 2016 года. Данная декларация базируется на перечне разрешенных финансовых инструментов, который был предварительно одобрен Советом и утвержден Правительством.

В настоящее время распределение инвестиций осуществляется Национальным Банком совместно с Правительством, включая конкретные суммы и конкретные инвестиционные направления. При этом Национальный Банк не допускал инвестиций, по которым на текущий момент имеются проблемы.

Деятельность Национального Банка по доверительному управлению пенсионными активами является открытой. Каждый вкладчик может ознакомиться со структурой инвестиционного портфеля в разрезе каждого финансового инструмента и результатами управления пенсионными активами, которые ежемесячно публикуются на сайте ЕНПФ.

На текущий момент формат публикуемой отчетности о структуре инвестиционного портфеля пенсионных активов пересматривается в сторону большей прозрачности и детализации. В отчетность будет добавлена информация о дате покупки финансовых инструментов и другие детали по инвестициям.

Дополнительно на ежемесячной основе Национальный Банк планирует начать информировать общественность об изменениях в структуре пенсионных активов, включая покупки, продажи и погашения финансовых инструментов.

В целом в соответствии с Законом Республики Казахстан «О пенсионном обеспечении в Республике Казахстан» государство гарантирует получателям сохранность фактически внесенных обязательных пенсионных взносов, обязательных профессиональных пенсионных взносов в ЕНПФ с учетом уровня инфляции в случаях, установленных данным Законом.

*Касательно инвестиций в облигации Международного Банка Азербайджана*

В октябре 2014 года в рамках предыдущей системы принятия решений в портфель пенсионных активов ЕНПФ были приобретены долговые ценные



бумаги Международного Банка Азербайджана на сумму 250 млн. долларов США со сроком обращения 10 лет и купонной ставкой 8,25% годовых. Выпуск был размещен закрытым способом через офшорную специализированную компанию и организовывался для единственного инвестора в лице Национального Банка, выступающего в качестве управляющего пенсионными активами ЕНПФ.

На момент инвестирования пенсионных активов ЕНПФ минимальный кредитный рейтинг Международного Банка Азербайджана составлял «Ва3» по международной шкале рейтингового агентства Moody's, что соответствовало требованиям действующей на момент приобретения Инвестиционной декларации ЕНПФ, утвержденной постановлением Правления Национального Банка. При этом общая сумма выплаченного купонного вознаграждения по указанным облигациям составляет порядка 52,1 млн. долларов США.

Следует отметить, что проблемы у Международного Банка Азербайджана начались в первой половине 2015 года, и в тот период Национальным Банком не предпринималось каких-либо усилий по возврату инвестированных средств.

После организационных изменений, проведенных в начале 2016 года, Национальный Банк начал проводить активную работу по осуществлению досрочного частичного или полного погашения облигаций банка.

В марте 2016 года направлены письма в Министерство финансов Азербайджанской Республики и Международный Банк Азербайджана с выражением обеспокоенности о финансовом состоянии банка. Параллельно направлено письмо организатору сделки Citi Group для получения разъяснений прав держателя облигаций требовать досрочное погашение и процедур по досрочному погашению облигаций МБА.

В официальном ответе, полученном от Citi Group в апреле 2016 года, МБА отказался досрочно погашать свою задолженность. По условиям выпуска досрочное погашение было возможно только с согласия МБА.

В мае 2016 года Национальный Банк повторно направил письмо в МБА о рассмотрении возможности досрочного полного или частичного погашения своих облигаций. В ответ МБА сообщил о том, что не рассматривает возможность досрочного полного или частичного погашения (ответ от 17.06.2016г.).

В августе 2016 года Национальный Банк еще раз официально направил письмо в МБА, в котором настаивал на досрочном полном или частичном погашении облигаций. В ответ МБА в сентябре 2016 года повторил свою позицию с отказом рассматривать возможность досрочного полного или частичного погашения своих обязательств.

В октябре 2016 года в рамках проведения «Осенних встреч» Совета управляющих МВФ в Вашингтоне между Заместителем председателя Национального Банка и Вице-Министром Финансов Азербайджанской Республики состоялась встреча по вопросу возможного досрочного погашения облигаций МБА. В последующем, между заместителями в ноябре 2016 года и в

феврале 2017 года были проведены детальные обсуждения по телефону. В ходе переговоров Национальный Банк, с учетом отсутствия средств у МБА, был готов рассмотреть возможные варианты обмена облигаций МБА на другие более ликвидные облигации МБА или государственные ценные бумаги Азербайджанской Республики (данная операция позволила бы впоследствии продать полученные ценные бумаги на рынке). Со своей стороны Министерство финансов Азербайджанской Республики сообщило, что МБА не имеет финансовой возможности для осуществления досрочного погашения или выкупа своих обязательств, а также об отсутствии каких-либо юридических оснований со стороны Национального Банка для требования досрочного погашения.

В феврале 2017 года рейтинговое агентство Moody's понизило кредитный рейтинг МБА до уровня «В1» с негативным прогнозом, вследствие чего Национальный Банк еще раз направил запрос в МБА с настоятельной просьбой о повторном рассмотрении вопроса досрочного погашения облигаций МБА.

Как позднее стало известно, МБА уже готовился к добровольной реструктуризации своих обязательств, о которой было объявлено 11 мая 2017 года.

Приобретенные облигации изначально были отнесены в портфель ценных бумаг, удерживаемых до погашения, и, следовательно, не переоценивались. В мае 2016 года с целью возможности их реализации на рынке и проведения регулярного мониторинга рыночной оценки облигаций был осуществлен перевод данных облигаций в торговый портфель. В период нахождения облигаций в портфеле пенсионных активов ЕНПФ их рыночная оценка опускалась до отметки в 67% от номинальной стоимости. Основными факторами снижения рыночной стоимости являлись снижение цен на нефть, отток капитала с развивающихся рынков, ослабление курса Азербайджанского маната. Учитывая, что ЕНПФ является единственным держателем всего выпуска, справедливая рыночная оценка на данный финансовый инструмент отсутствует. На текущий момент стоимость указанных облигаций рассчитывается по модели информационно-аналитической системы Bloomberg и в период с 10 мая (до объявления реструктуризации) по 24 мая 2017 года снизилась с 92,28% до 81,69% от номинальной стоимости.

Во время встречи, проведенной 23 мая текущего года с зарубежными кредиторами в Лондоне, Международный Банк Азербайджана представил варианты реструктуризации для соответствующих типов долга: старший долг, субординированный долг и торговое финансирование. Для старшего долга, к которому относятся инвестиции ЕНПФ, были предложены следующие 3 варианта реструктуризации:

Первый вариант. Обмен 250 млн. долларов США текущих обязательств МБА перед ЕНПФ на 200 млн. долларов США долга в виде государственных ценных бумаг Азербайджанской Республики со сроком обращения 12 лет (до 2029 года) и купонной ставкой вознаграждения 5,125% годовых.

Второй вариант. Обмен 250 млн. долларов США текущих обязательств МБА перед ЕНПФ на 250 млн. долларов США долга в виде государственных ценных бумаг Азербайджанской Республики со сроком обращения 15 лет (до 2032 года) и купонной ставкой вознаграждения 3,5% годовых.

Третий вариант. Обмен 250 млн. долларов США текущих обязательств МБА перед ЕНПФ на 250 млн. долларов США нового выпуска облигаций МБА со сроком обращения 7 лет (до 2024 года) и купонной ставкой вознаграждения 3,5% годовых.

Национальным Банком совместно с Правительством будет выбран наиболее безопасный с точки зрения риска вариант реструктуризации.

**С уважением,  
Председатель**

**Д. Акишев**